

Gaidis Bērziņš: darbs pie tiesu sistēmas modernizācijas turpinās

09.01.2012 10:09

Gaidis Bērziņš pēc ievēlēšanas 11.Saeimā. Foto: TB/LNNK.

1. Jau divi mēneši, kā atkal esat tieslietu ministrs. Kāda bija atgriešanās šajā amatā?

Pirmajā dienā pēc valdības apstiprināšanas viesojos pie visiem Tieslietu ministrijas darbiniekiem. Pārrunājām aktuālos jautājumus, un es sajutu no darbinieku puses, ka viņi redz zināmu stabilitāti un turpinājumu ministrijā. Viens no pirmajiem darbiem, ko izdarīju, es tikos ar Augstākās tiesas priekšsēdētāju un mēs pārrunājām ļoti aktuālu jautājumu par tiesu noslodzi un lietu izskatīšanas termiņiem. Šis ir manā darba kārtībā risināms jautājums. Protams, apzinoties to, ka papildus finansējums nākamajā gadā tiesu sistēmai nebūs, meklējam citus risinājumus, kas būs vairāk saistīti ar normatīvo aktu grozījumiem.

2. Kas ir mainījies? Kādas ir darba prioritātes?

Kopš 2009. gada marta, kad beidzu pildīt tieslietu ministra pienākumus, tieslietu sistēmā daudzi jautājumi ir virzījušies uz priekšu, un ir arī lietas, kas ir mainījušās. Tomēr patīkamākais ir tas, ka atsevišķas iniciatīvas, ko ministrija uzsāka 2008./2009. gadā šobrīd turpinās. Šeit es varu minēt ieslodzījuma vietu sistēmas reorganizāciju, tāpat arī tiesu sistēmas modernizāciju. Šie jautājumi arī šobrīd ir ministrijas darba kārtībā. Man arī ir gandarījums par to, ka 2009. gadā tika pieņemts lēmums apvienot Valsts valodas aģentūru un Valsts valodas centru. Līdz ar to Valsts valodas centrs šobrīd ir varējis pilnvērtīgi funkcionēt un pildīt savas likumā noteiktās funkcijas tieši valsts valodas kontroles jautājumos. Protams, tas arī ir viens no jautājumiem, kas šobrīd bija darba kārtībā. Proti, pirmais, nepieļāvam finansējuma samazināšanu

Valsts valodas centram. It īpaši tāpēc, ka inspektoru skaits jau šobrīd kopumā ir nepietiekams, un, papildus, tā kā no 2012. gada stājās spēkā Ministru kabineta noteikumi par profesijām, kurām ir nepieciešamas konkrētas valsts valodas zināšanas, Valsts valodas centra darba apjoms varētu pieaugt. Otrais, mēģināsim rast iespējas, kā palīdzēt Valsts valodas centram ar kapacitātes nodrošināšanu.

3. "Visu Latvijai!" un "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK ir reorganizācijas procesā. Kā apvienošanās virzās uz priekšu?

Šobrīd ir tas brīdis, kad mums būtu jāpieliek punkts juridiskajām formalitātēm. Es domāju, ka tuvākajā laikā tas tiks arī izdarīts. Paralēli tam ir norisinājies praktiskais darbs, kad VL! un TB/LNNK biedri sākuši strādāt kopā ikdienā. Es domāju, piemēram, Rīga ir labs piemērs. Jau ir izveidotas kopīgas grupas, kuras ir tikušas un kopīgi strādā. Arī man tuvajā Kurzemes reģionā Liepāja ir labs piemērs. Jau pirms vēlēšanām abu partiju biedri strādāja kopā, un šī sadarbība tikai attīstās uz labo pusi. Tas ir labs potenciāls, lai sāktu gatavoties nākamajām pašvaldību vēlēšanām. Nacionālās apvienības valdes sēdes notiek regulāri, un tajās visi organizatoriskie jautājumi tiek pārrunāti.

www.tb.lv

Aktualitātes Tieslietu ministrijas darba kārtībā

Fragments no intervijas "Uz tieslietām raugos no profesionāļa, ne politiķa skatupunkta", "Jurista Vārds", Nr.1 (700), 03.01.2012.

Kā kopumā vērtējat civilprocesa efektivitāti Latvijā? Ar to saistās daudz dažādu problēmu, piemēram, pušu neierašanās uz nozīmētu sēdi, kas attiecīgi beidzas ar tās pārcelšanu. Tāpat diskusijas raisa jautājums par lietas dalībnieku deklarētās dzīvesvietas lomu tiesvedības procesā.

Tātad, atbildot secīgi. Par tā saukto deklarētās dzīvesvietas principu ministrijā jau esam vienojušies, un plānots, ka tuvākajā laikā tiks virzīti grozījumi Civilprocesa likumā, kas skaidri noteiks: ja personai ir deklarēta dzīvesvieta, tad, uz to nosūtot, piemēram, tiesas pavēsti, tiek prezumēts, ka viņa ir to saņēmusi. Vai sūtījums patiešām ir saņemts, - tā jau ir personas atbildība, jo deklarētās dzīvesvietas būtība ir tāda, ka persona pati norāda to adresi, kurā tā ir sasniedzama attiecībās ar valsti. Situācijās, kad personai nebūs deklarētās dzīvesvietas, kalpos publikācija oficiālajā laikrakstā "Latvijas Vēstnesis".

Tāpat valdībā šobrīd noris plašāka diskusija arī par elektroniskā pasta adreses statusa nostiprināšanu. Sarunu rezultātā ir nonākts pie tā, ka jāmeklē veids, kā šo iespēju tiesiski nostiprināt. Daudz laika un līdzekļu tiek patērēts dažādiem sūtījumiem, tādēļ plānots, ka nākotnē persona varētu norādīt arī savu e-pasta adresi, uz kuru tai sūtīt korespondenci, to nedublējot ar sūtījumiem pa pastu. Tomēr juristi sapratīs, ka šādas izmaiņas nevar ieviest vienā mirklī, jo ir daudz tiesisku aspektu, kas rūpīgi jāapsver. Taču uz to mums ir jāiet, tādēļ domāju, ka šo jautājumu atrisināsim.

Runājot vēl par civilprocesa efektivitāti, tostarp par lietu atlikšanu. Tā pamatā ir daudzi un dažādi iemesli. Esmu runājis ar Zvērinātu advokātu padomi par mūžseno problēmu, ka daudzas sēdes jāpārceļ arī advokātu kavējumu dēļ. Šeit būtu nopietnāk jāstrādā pie tā sauktā advokātu slodzes kalendāra, kas gan padomē pastāv, taču, cik noprotu, savā darbībā nav īsti pilnīgs. Tādēļ patlaban Tieslietu ministrija pati ir iesaistījusies šāda kalendāra izstrādē, un cerams, ka gada laikā nonāksim jau līdz taustāmam rezultātam.

Vēl noteikti ir jārunā arī par procesa dalībnieku disciplinētību. Saprotams, tas attiecas ne tikai uz advokātiem, turklāt viņu kavējumiem var būt arī objektīvi attaisnojumi. Šis jautājums ir jāskatās plašāk, tajā skaitā par tādu pierādījumu iesniegšanu apelācijas instancē, kurus varēja iesniegt pirmajā instancē. Aizvadītā gada 22. decembrī parakstīju priekšlikumus grozījumiem Civilprocesa likumā, kurus iesniedzām Saeimā un kuros šis liegums ir diezgan strikti noteikts. Ir gan paredzēts arī izņēmums - ja

tiesa iemeslus, kas bijuši par šķērsli pierādījumu iesniegšanai, atzīst par attaisnojošiem. Piemēram, persona laikus ir vērsusies valsts iestādē pēc informācijas vai kāda dokumenta, bet iestāde likumā noteiktā kārtībā un termiņā to nav nodrošinājusi, tādējādi liedzot personai iespēju šos dokumentus jau laikus iesniegt tiesā kā pierādījumus.

Jāteic, ka pašlaik šim jautājumam tiesās nav vienotas pieejas. Prakse rāda: ja šobrīd persona tiesā laikus neiesniedz pierādījumus vai nesniedz paskaidrojumus, dažviet uz to raugās brīvāk, bet dažviet arī piemēro Civilprocesa likumā paredzēto sodu. Turklāt esmu vainojams pie tā, ka minētā soda apmērs ir pieaudzis, jo, strādājot Saeimā, iesniedzu priekšlikumus soda apmēra palielināšanai, un tas tika akceptēts. Tādēļ šobrīd jautājums ir vienkārši par soda piemērošanu, jo mums ir jāsaprot, ka jebkura kavēšanās, kuras rezultātā lieta tiek atlikta, noved pie tā, ka mums ir problēmas ar lietu izskatīšanas termiņiem. Tā, piemēram, administratīvā tiesa jau pagājušajā gadā lietu izskatīšanu nozīmēja uz 2013. gadu, līdzīga situācija ir ar vispārējās jurisdikcijas tiesām Rīgā. Un to nevar saukt par normālu situāciju. Tādēļ šobrīd arī izskatām iespēju kasācijas instancē pāriet tikai uz advokātu procesu. Tas nozīmē, ka kasācijas sūdzību var iesniegt vienīgi advokāts. Savulaik šāda kārtība jau bija, taču ir būtiski mainījusies situācija salīdzinājumā ar laiku, kad tika pieņemts attiecīgais Satversmes tiesas spriedums.

Pie šī jautājuma iekļaušanas darba kārtībā nonācu pēc sarunas ar Augstākās tiesas priekšsēdētāju, kurš sacīja, ka vairāk nekā puse kasācijas sūdzību Augstākajā tiesā vispār nenonāk līdz izskatīšanai sūdzības zemās kvalitātes dēļ. Taču par katru no tām tāpat ir jāsagatavo un jāraksta lēmums, bet tas prasa laiku. Kas attiecas uz iebildēm par to, ka trūcīgie un maznodrošinātie nevar atļauties algot advokātu, jānorāda, ka valstī pastāv Juridiskās palīdzības administrācija un valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sistēma.

Vēl viens arguments par labu iecerētajām izmaiņām - kasācijas instancē vērtē materiālo un procesuālo tiesību normu pārkāpumus, nevis skata lietu pēc būtības, līdz ar to jājauc: cik daudz indivīdu, kas nav juristi, vispār objektīvi var konstatēt šādus normu pārkāpumus, lai, uz tiem atsaucoties, iesniegtu kasācijas sūdzību? Apzinot, ka šādām izmaiņām būs arī nopietni oponenti, taču es viņus aicinātu uz jautājumu paraudzīties vēl plašāk. Proti, man bija tikšanās ar Advokātu padomi, un pārrunājām arī lietas, kas skar advokātu kvalifikāciju. Notāriem jau ir bijuši kvalifikācijas eksāmeni, tādi iezīmēti arī tiesnešiem, bet advokatūra atpaliek. Tādēļ aicināju padomi nākt klajā ar priekšlikumiem, kā šo jautājumu risināt. Ir pietiekami labi modeļi, kurus var īstenot. Piemēram, tāds pats, kāds pastāv maksātnespējas procesa administratoriem. Ir noteikta apmācību joma un nozares, kas zināmā termiņā jāapgūst, krājot vajadzīgos punktus un uzturot kvalifikāciju līmenī. Ja advokāts nespēj apmeklēt kursus un negrib sekot līdzi nozares aktualitātēm... Būsim godīgi - ar tām zināšanām vien, kas iegūtas augstākajā mācību iestādē, praktizējošam juristam nepietiek. Kopumā es to redzu kā jaunu izaicinājumu advokatūrai, to saistot ar šo advokātu kvalifikācijas procesu.

Vai situāciju lietu ātrākā izskatīšanā neglābtu specializēto tiesu izveide vai vismaz prioritāro lietu nošķiršana, piemēram, investīciju aizsardzības jomā, konkurences tiesībās, kurās ilgstoša tiesvedība uzņēmumam var nozīmēt arī bankrotu?

Jau šobrīd likums paredz daudz lietu kategoriju, kuras tiek skatītas saīsinātos termiņos. Šis ir jautājums, uz kuru nevar raudzīties vieglprātīgi. Pirmkārt, jo vairāk tādas kategorijas nosakām, jo grūtāk lietas izskatīt šajos saīsinātajos termiņos. Otrkārt, ja paskatāmies citu valstu praksi, - jā, daudzviet lietu izskatīšanas termiņi kopumā ir īsāki, taču nevar sacīt, ka tur tas notiek dažos mēnešos, izejot cauri visām instancēm. Tāpat savulaik daudz ir runāts par iespējamu komercietiesu ieviešanu. Taču, manuprāt, gan no mūsu tiesību sistēmas viedokļa, gan arī pēc ekonomiskiem apsvērumiem šobrīd tas ir grūti izdarāms, ja runājam par specializēto tiesu izveidi.

